

Vytauto Didžiojo parkas, nuo seno žinomas Skaistakalnio vardu. Apie 1930 m.

2012 m. „Versmės“ leidykla surengė 27 ekspedicijas – 26 kompleksines lokalinių tyrimų „Lietuvos valsčių“ serijos monografijų autorių ekspedicijas (iš jų 9 pakartotines) ir vieną archeologinių kasinėjimų ekspediciją į rengiamose serijos monografijose aprašomas vietas.

Ekspedicijų tikslas – surinkti papildomos medžiagos, patikslinti turimą ir parašyti straipsnių „Versmės“ leidyklos rengiamoms „Lietuvos valsčių“ serijos monografijoms. Moksliniais pripažinti straipsniai per 3 mėn. nuo jų įteikimo leidyklai papildomai skelbiami „Versmės“ leidyklos elektroniniame serialiniame leidinyje „Lietuvos lokaliniai tyrimai“ svetainėje www.llt.lt.

Ekspedicija į Panevėžį ir jo apylinkes vyko 2012 m. liepos 9–15 d.

Ekspedicijos vadovė – prof. Rita Aleknaitė-Bieliauskienė. Ekspedicijos centru maloniai sutiko būti Panevėžio kraštotyros muziejus.

Ekspedicijos metu istorikai, gamtos ir kalbos mokslų specialistai, kultūrologai, etnologai, žurnalistai ir kitų sričių žinovai lankėsi vietos gyventojų namuose, susitiko su mokytojais, menininkais, įstaigų darbuotojais, miesto vadovais, užrašė jų pasakojimus, kaupė nuotraukas ir istorinius pasakojimus, gyvenimo išmintį, patirtį, kovų už laisvę ir nepriklausomybę faktus.

„Versmės“ leidykla nuoširdžiai dėkoja panevėžiečiams, svetingai atvėrusiems ekspedicijos dalyviams duris, menininkams, pristačiusiems savo kūrybines dirbtuves ir darbus. Be Jūsų visų pagalbos būtų sunku išleisti miesto veidą ir jo raukšles įprasminančią knygą.

„Panevėžio“ monografijos vyriausioji redaktorė ir sudarytoja Mykolo Romerio universiteto profesore dr. **Rita Aleknaitė-Bieliauskienė** pati yra gimusi ir augusi šiame mieste. Telefonai 85 2773956, 8600 10654, elektroninio pašto adresas rita.bieliauskiene@mruni.eu.

Vyr. redaktorės pagalbininkai: mokytojas **Vytautas Baliūnas**, Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės bibliotekos direktorė **Rima Maselytė**, Panevėžio kraštotyros muziejaus direktorius **Arūnas Astramskas**.

Maloniai kviečiame būti „Panevėžio“ monografijos bendraautoriais, talkininkais, rėmėjais, KVIEČIAME PRISIDĖTI KAS KUO GALI

Visus, neabejingus Tėvynei ir savo gimtinei, maloniai kviečiame prisidėti prie rengiamos monografijos: pateikti nuotraukų, patiems parašyti straipsnį ar pakalbinti tai padaryti kitus, pateikti patarimų ir pasiūlymų. Taip pat kviečiame finansiškai remti knygos išleidimą – be visuomenės supratimo ir pasiaukojimo knygos neįstengsime išleisti, nes didžiąją dalį leidinio sąmatos sudaro neatlygintina parama. Iš anksto nuoširdžiai dėkojame už prisidėjimą ir suteiktą paramą. Visi ku nors prisidėjusieji ir aukotojai bus garbingai įrašyti knygos rėmėjams skirtuose puslapiuose, įvardijant konkretų kiekvieno indėlį. Apie suteiktą ženklėnį indėlį ar paramą bus informuojama visuomenė.

„Lietuvos valsčių“ serijos monografijų rengimo darbus imtinai iki maketo sukūrimo leidykla įsipareigoja atlikti nuosavomis ir (ar) skolintomis lėšomis net ir esant nepakankamam finansavimui, tačiau knygos tiražą bus galima spausdinti tik gavus pakankamą paramą ir visą leidinio sąmatinę sumą, t. y. tik užsakovams bei rėmėjams įvykdžius visus savo finansinius įsipareigojimus ir faktiškai gavus visas monografijai trūkstamas lėšas.

Viešajai įstaigai „Versmės“ leidyklai už jos vykdomą pelno nesiekiančią veiklą – Lietuvos istorijos ir tradicinės kultūros monografijų serijos „Lietuvos valsčiai“ rengimą bei su tuo susijusią mokslo veiklą – 2004 m. yra suteiktas paramos gavėjo statusas, todėl knygos leidybai galite skirti ne tik minėtą, bet ir savo 2 proc. pajamų mokesčio paramą.

Finansinę paramą knygai galima pervesti VŠĮ „Versmės“ leidyklai, kodas 122732630, į atsiskaitomąją sąskaitą AB „Citadele“ banke LT027290000005467101, nurodant: Parama monografijai „Panevėžys“, arba perduoti grynaisiais leidyklos buhalterijoje.

„Versmės“ leidyklos adresas:

Geležinkelio g. 6, 02100 Vilnius.

Telefonai 85 2130623 (ir faksas), 8698 09077.

Leidyklos vadovas Petras Jonušas (tel. 8698 20707),

elektroninio pašto adresas leidykla@versme.lt,

leidyklos interneto svetainė www.versme.lt.

Nevežio senvagė – viena gražiausių Panevėžio miesto vietų

Amžius sujungusi Panevėžio miesto centrą puošianti Senvagė, XX a. atsikračiui „balos“ vardo, pradėjo puošti originaliomis skulptūromis, mažosios plastikos kompozicijomis ir poilsiaujančių miestiečių šypsenomis

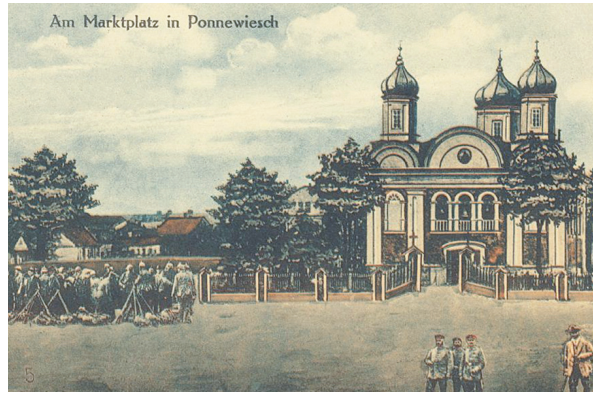
MONOGRAFIJA

Panevėžys

Senoji Panevėžio panorama su Laisvės tilto fragmentu. 1925–1940 m. Nežinomas fotografas. Iš Panevėžio kraštotyros muziejaus rinkinių

Cerkve paversta buvusių vienuolių pijorų Švč. Trejybės bažnyčia. Atviruko leidėjas Georgas Stilke'as. Berlynas, apie 1915 m. Iš Panevėžio kraštotyros muziejaus rinkinių

Filantropo Stanislovo Montvilos dar 1913 m. darbininkams šviesti įrengtas teatras. 1940 m. jame pradėjo veikti Lietuvą garsinantis Juozo Miltinio vadovaujamas Panevėžio dramos teatras

Rengiama „*Panevėžio*“ monografija, papildysianti jau išleistas knygas apie Panevėžį bei „Lietuvos valsčių“ seriją – 100-tomį Lietuvos istorijos rašto paminklą

Vienos knygų serijos „Vermės“ leidykla, įkurta 1994 m., leidžia originalią 100-tomę istorijos biblioteką apie Lietuvos miestus ir miestelius bei jų aplinkinius kaimus, dvarus ir vienkiemius, kuriuos 1864–1950 m. jungė dažnai su parapijų ribomis sutampantys valsčiai. Išleistos pirmosios dvi dešimtys monografių sulaukė gyvo atgarsio visuomenėje, neabejingi krašto praeičiai, mūsų tautiniam paveldui žmonės ėmė leisti monografijas ir apie savo gimtines.

Pradėta rengti monografija, skirta Panevėžio miestui. Tegul tai bus visų rašančių, dovanojančių savo atminimą, pagal išgales finansuojančių dovana miesto 510-ajam gimtadieniui.

Pajudėjęs į miestą nuo Ramygalos gatvėje pasitinkančių senųjų kapinių, kaskart nurimsti – atvažiuavai namo. Nors seniai čia nebegyveni, tos gatvės, medžiai, lėtai tekantis Nevėžis, bažnyčių varpų gausmas, senųjų mokyklų sienos ir kiemų dvelksmas – tavo tėviškė.

Gimtojo miesto gyvenimas žmonėms kartais primena saulėtą kino filmą. Vieniems jis sentimentalus, kitiems atgrasus, tačiau visada kupinas paslapties ir viliojantis. Maga atverti užkaltus dūlančių namų langus, sutryptų kapų koplyčių duris, seniausių miesto gyventojų

dienoraščių puslapius, nuotraukų albumus, muziejaus saugyklose sukauptą epistolinį palikimą. Tose slaptvietėse, prisiminimų puslapiuose, nuotraukų blyksniuose, miesto gatvių, pastatų, meno kūryboje tyliai glūdi ne tik dar gyvybę alsuojantys pralėkusių šimtmečio žingsniai. Svarbiausia – pajusti Panevėžyje gimusių, šeimai kūrusių, jį gražinusių, to mokiusių ir kitus, vilties rezginiuose Lietuvos ateitį kūrusių žmonių dvasią.

Su šeima nusifotografavo vienas iškiliausių kultūros puoselėtojų – vargonininkas, dirigentas, režisierius, kompozitorius Vladas Paulauskas (1886–1960). 1913–1946 m. jis gyveno Panevėžyje. Vargonininkavo Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje, mokytojavo, vadovavo savo įkurtiems kolektyvams. Su „Aido“ draugijos aktoriais statė operetes, kūrė mokyklas. 1924 m. Kaune vykusioje pirmojoje dainų šventėje dirigavo visos Lietuvos jungtiniam chorui.

Monografijoje bus sugrįžta prie to, kas pamiršta, – ideologijos vėjų ištrintos iš istorijos. Nors apie Panevėžį vis leidžiamos knygelės ir knygos, parašėse liko dar daugybė neužfiksuotų istorijos fragmentų, pamirštų žmonių. Monografijoje bus akcentuojami ŽMONĖS, įvairiais šimtmečiais kūrę savo gyvenimą ir miestą.

Garbė ir padėka tiems, kurie ne dėl atlygio, o iš visos širdies prisideda prie miesto istorinio atminimo įprasminimo. Jie ne tik sumaniai kaupia medžiagą, bet ir rengdami konferencijas pritraukia būrį jaunesnių žmonių. Miesto gyventojai, rašydami savo giminės istoriją, norėdami pateikti senų nuotraukų, kitų liudijimų, visada gali kreiptis pagalbos į Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės bibliotekos direktorę Rimą Maselytę, Kraštotyros muziejaus darbuotojus – direktorių Arūną Astramską, Zitą Pikelytę, Jūratę Gaideliene, istorikus Alfredą Petrulienę, Petrą Juknevičių, Donatą Pilkauską, Vytautą Baliūną, Eugenijų Urboną, sumanius istorijos rinkėjus Liudviką Knizikevičienę, Stasę Mikeliūniene, Reginą Hokušaitę, Bronių Kačką ir daugelį kitų.

Bendromis visų pastangomis ateities kartoms turi išlikti spalvinga Panevėžio ir kūrybingų jo žmonių istorija iki 2012 m.

Viena reikšmingiausių Lietuvoje kultūrinių-švietėjiškų draugijų – Panevėžio „Aidas“. Scena iš spektaklio „Čigonė Aza“. Šokėjos: Kostė Brazdytė iš Vašuokėnų dvaro, Bronė Stasiulionytė, knygyno savininko dukrė Onutė Masiulytė ir Stefa Vilminskaitė. 1922 m.

Panevėžio dramos teatro kolektyvas karui pasibaigus. Mylimi panevėžiečių aktoriai kūrė miesto dvasinę aurą. Centre su berete sėdi Juozas Miltinis